

Erilaisuus harrastustoiminnassa on rikkaus

Olli Kähkönen, olli.kahkonen@hotmail.com

Kouvolan Mallin harrastetuntien ohjaaja

1 TASA-ARVO harrastetoiminnassa

Tasa-arvo harrastustoiminnassa on minulle tärkein arvo. Pelaan itse jalkapalloa kilpatasolla ja ymmärrän hyvin, että ohjaajat ja valmentajat alkavat helposti syrjimään tai eriarvoistamaan pelaajia ja harrastajia heidän taitotasonsa mukaan.

Minusta se on varsin ok, jos puhutaan kilpaurheilusta ja mahdollisimman hyvän tuloksen saavuttamisesta. Silloin usein joutuu ohjaajana ja valmentajana tekemään vaikeitakin päätöksiä pelkästään lasten ja nuorten taitojen mukaan. Tässä minulla kuitenkin herää isoin kysymys ja toiminta tapojen muutos ajattelu. Tasa-arvoinen ilmapiiri pitää pystyä luomaan silti missä tahansa yhteisössä, on se sitten kilpaurheilua nuorten kanssa tai lasten harrastustoiminnassa.

Jokainen ihminen pitää kohdata aina samalla lailla. Mielestäni eri arvoisuutta ei tuo se kuka on parempi pelaaja tai taitavampi jossakin muussa. Vaan eri arvoisuutta tuo se, jos ainoastaan kohdellaan ihmisiä heidän taitojensa perusteella. Lapset ja nuoret ovat niin paljon enemmän kuin pelkät opitut taidot.

Kilpaurheilu on vain murto osa siitä kuinka paljon lapset ja nuoret harrastavat vain omaksi ilokseen. He haluavat kuulua osaksi jotain ryhmää ja saada onnistumisen tunteita. Minusta tämä on myös ohjaajalle se keskeisin asia. Ohjaajan tulee luoda sellainen ilmapiiri, jossa jokainen voi onnistua ja uskaltaa iloita siitä. Lisäksi toivoisin, että harrastustoiminnassa nähtäisiin myös lasten ja nuorten välillä toisten onnistumisia ja osattaisiin, ilmoita niistä yhdessä.

Niin kuin jo sanoin, tasa-arvoisuus on arvo ja toiminta tapa mikä pitää pystyä luomaan jokaiseen harrastustoimintaan.

Ohjaan eniten palloilun harrastetunteja, joista minulla on isoin kokemus ja pohjaankin esimerkkini suoraan pallopeleihin, niin yksilö kuin joukkuekin.

Mielestäni oppilaiden väliset taitotasot muodostavat isoimmat eri arvoisuudet minun ohjaamillani tunneilla. Nimenomaan lasten silmissä, jos toinen on selvästi lähtötasoltaan parempi, niin mennään herkästi kuoreen ja sanotaan etten minä pärjää, kun muut ovat niin paljon parempia.

Tässä minulla tulee aina se herättävä hetki.

Hei enkö ole pystynyt vielä luomaan tälle harrastetunnille tarpeeksi rohkaisevaa ilmapiiriä, että jokainen uskaltaisi olla oma itsensä. Minun silmissäni kaikki osallistujat ovat saman arvoisia, mutta lapsien silmissä ei.

Eniten yritän puuttua tällaisissa tilanteissa siihen, että nämä harrastetunnit ovat matalan kynnyksen tunteja, johon kuka tahansa saa tulla omana itsenään ja taitotasolla. Yritän kertoa lapsille ja nuorille, että näillä tunneilla saa ainoastaan kehua muita onnistumisissa ja yrittää omalla käytöksellä ja pelaamisella mahdollistamaan toisille onnistumisen tunteita.

Monelle lapselle riittää, jos oma joukkue voittaa. Silloin koetaan, että minä onnistuin. Ja vastapainoksi jos joukkue häviää, mietitään liikaa sitä, että minä epäonnistuin.

Minusta se ei ole näin. Pallopelien mielenkiinto on siinä, että lasketaan maaleja ja pisteitä ja saadaan selville voittaja. Kuitenkaan voitto ei saisi olla se pääasia, vaan onnistuneiden suoritusten määrä. Yritän painottaakin, että jos teet esimerkiksi maalin, ole ylpeä itsestäsi ja joukkueestasi, koska te teitte sen yhdessä. Tällöin jokainen joukkueen jäsen pystyy iloita yhdestä hetkestä. Sitten kun saadaan näitä ilon ja onnistumisen hetkiä kaikille, useasti tunnin aikana, niin uskon että se on isoin palkinto harrastamisessa.

Mitenkä sitten pystyn ohjaajana varmistamaan, että jokaiselle tulisi näitä ilon hetkiä, koska rehellisesti taitotaso eroja voi olla niin paljon, että normaalisti joku jäisi aina jalkoihin.

Ohjaan esimerkiksi sairaalakoulu ryhmää, jossa lapsilla on eniten psyykeen kanssa vaikeuksia. Lisäksi tunneilla käy 1.–8. luokkalaisia. Meillä on silti aina aivan uskomattoman hyviä tunteja, jossa saadaan luotua paljon iloa. Minä ja muutama sairaalakoulun opettaja pelataan aina mukana. Me voimme säädellä pelin aikana, ettei toinen joukkue ole ylivoimainen. Lisäksi keksimme paljon lisäsääntöjä peleihin, mikä takaa sen, että kukaan ei ole turhaan kentällä. Esimerkiksi koripallossa ja käsipallossa on sääntö, että pallon tulee käydä jokaisella joukkueen pelaajalla ennekuin saa tehdä maalin tai korin. Tämä osallistaa jokaista pelaajaa ja luo joka kerta mahdollisuuden siihen, että eri pelaaja tekee esimerkiksi maalin.

Toisessa ryhmässä mitä ohjaan on esimerkiksi monta jalkapalloa harrastavaa lasta ja heidän lisäksensä harrastetunneilla käy lapsia, jotka eivät harrasta tai ole harrastaneet mitään ennen tätä. Samoja sääntöjä noudatetaan myös näillä tunneilla, jottei pelit mene vain muutaman ”paremman” pelaajan keskinäiseksi pelaamiseksi.

Lisäksi olemme käyneet tarkat keskustelut etenkin näiden jo jalkapalloa harrastavien poikien kanssa siitä, minkälaisia tunteja nämä ovat.

Nämä eroavat paljon esimerkiksi seurojen omista harjoituksista, jossa saattaa olla jo syntynyt eriarvoisuutta pelaajien kesken taitotasoista, kenkien hinnasta, väristä tai miä tahansa turhasta.

2 Monikulttuurisuuden rikkaus

Monikulttuurisuus ja erilaiset kielet alkavat näkyä jo myös Kouvolassa harrastetunneilla. Vielä toistaiseksi se on melko vähäistä ja on paljon ryhmiä, jossa ei ole, kun suomen kieltä osaavia kanta Suomalaisia.

Mutta on minulla muutama ryhmä, jossa on eri kulttuurisia oppilaita.

Isoin ero ja joskus haasteet tulee kielen kanssa. Osa lapsista ei puhu suomea ollenkaan tai hyvin vähän. Tällöin pelien sääntöjen läpi käyminen on haastavampaa ja usein tulee epäselvyyksiä.

Mielestäni tämäkään ei ole niin iso ongelma, jos siitä ei sitä tehdä. Moni lapsi kuitenkin ymmärtää edes vähän englantia tai suomea. Lisäksi käytän usein muita lapsia esimerkkinä, jotka puhuvat suomea. Näytämme ja selitämme säännöt ja pelien tarkoituksen, selitämme suomeksi tai englanniksi sekä suurin osa on helpoin kertoa kehon kielellä.

En ole itse törmännyt muuten kulttuurisiin eroihin kuin kielellisiin. Mutta jos joskus pääsen opettamaan ja ohjaamaan eri kulttuurisia lapsia, niin olen miettinyt, miten siinä onnistun.

Mielestäni lapsi on lapsi, on se sitten minkä maalainen tai kulttuurin omaava tahansa. Lapset rakastavat leikkiä, pelata, haastaa aikuisia ja hakea omia rajoja. Se on normaalia. Niin kuin alussa kerroin, minulle tärkeintä on tasa-arvo, joten myös kulttuurien rikkaus on ainoastaan hyvä ja ihana asia harrastetunneilla. Eri kulttuurin lapsilta aion kysyä, että onko heillä omasta kulttuurista tai suvun kautta pelejä tai leikkejä, jota emme ole tottuneet täällä Suomessa pelaamaan.

Niin kuin sanoin, minulla ei ole erityisen paljoa vielä eri kulttuurin lapsia harrastetunneillani. Kouvolan alueella kuitenkin on jo paljon eri kulttuurin lapsia. Tähän haluan ja aionkin panostaa siten, että saataisiin heitä lisää osallistumaan Kouvolan mallin harrastetunneille. Uskon että isoin ongelma on siinä, että näiden lasten vanhemmat eivät puhu tai ymmärrä suomea tarpeeksi. Kun esimerkiksi Wilman kautta

menee tieto harrastetunneista, jotka ovat vielä maksuttomia, uskon että suurin osa ei vain ymmärrä mistä on kyse. Tähän tarvitaan viestinnällistä muutosta ja kehitystä, jotta jokainen vanhempi saisi tiedon siinä muodossa, että ymmärtää mistä on kyse.

Tämä on myös sitä tasa-arvoa lasten kesken. Miten saamme ikinä lapset ajattelemaan toisistaan, että ovat saman arvoisia, jos me emme saa heitä toimimaan samalla lailla ja mahdollistamaan oikeasti täysin samat harrastus mahdollisuudet.

Pieni askel kerrallaan uskon, että me saamme paljon tietoa moni kulttuurisilta lapsilta ja he oppivat paljon meiltä. Pienin askelin saamme kaikille vanhemmille sellaiset viestit ja tiedotteet, jotta jokainen kokee olevansa samalla viivalla.

Pieni askel kerrallaan tiedän, että me ohjaajat opimme ja kehitymme työssämme, kun saamme lisää erilaisia, eri kulttuurisia ja monen laisia lapsia osallistumaan samoille harrastetunneille. Maailma tuskin tulee olemaan ikinä valmis, mutta toivon että kaikki maailma lapset ja nuoret löytävät sellaisen ryhmän, jossa kokee onnistumisia, jossa saa jakaa murheita ja uskaltaa olla oma itsensä, koska me kaikki olemme ihania ihmisiä juuri sellaisenaan.

Jatkokurssin pedagogisen tehtäväni saa tekijänimelläni jakaa avoimesti aoe.fi-sivustolla ja artikkelin kirjoittajana olen huolehtinut ja vastaan artikkeliin liittyvien kuvien julkaisuluvasta.